

**Мавзу: СУВ ФОНДИ ЕРЛАРНИНГ
ҲУҚУҚИЙ ҲОЛАТИ**

Р Е Ж А:

- 1.Сув фонди ерлари тўғрисида тушунча ва унинг ҳуқуқий ҳолати тавсифи.**
- 2.Сув фонди ерларидан фойдаланиш тартиби**
- 3.Сув фонди ерларидан фойдаланиш турлари.**
- 4.Сув фонди ерларидан фойдаланувчи ларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари**

Сувдан фойдаланиш турлари Ўзбекистон Республикасининг “Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида”ги қонуннинг 8-боби 21,22,23,24 – моддаларида қуйидагича белгилаб берилган.

Жумладан қонуннинг 21-моддасида сувдан асосий мақсадга мувофиқ фойдаланиш турлари белгиланган бўлиб унга кўра:

-Сув объектлари аҳолининг ичимлик сувиغا бўлган эҳтиёжларини, маиший, даволаш, курорт, соғломлаштириш, хордиқ чиқариш ва бошқа эҳтиёжларини, қишлоқ хўжалиги, саноат, энергетика, транспорт, балиқчилик хўжалиги ҳамда бошқа давлат ёки жамоат эҳтиёжларини қондириш учун кўзда тутилган талаблар ва шартларга риоя қилган ҳолда фойдаланишга берилади.

-Оқинди сувларни оқизиш учун сув объектларидан фойдаланиш қонунларда кўзда тутилган ҳолларда ҳамда махсус талаблар ва шартларга риоя қилинган тақдирдагина йўл қўйилиши мумкин.

22-моддада сувдан умумий ва махсус фойдаланиш белгилаб берилган, унга кўра:

Сувдан фойдаланиш тури икки ҳилдир:

-сувдан умумий фойдаланиш – сувнинг ҳолатига таъсир қиладиган иншоотлар ёки техникавий қурилмаларни қўлламай фойдаланиш;

-сувдан махсус фойдаланиш- иншоотларни ёки техникавий қурилмаларни қўллаш йўли билан фойдаланиш.

Сувдан умумий ва махсус фойдаланиш турларининг рўйхати қишлоқ ва сув хўжалиги. Табиатни муҳофаза қилиш, санитария назорати, геология ва минерал ресурслар органлари томонидан белгилаб қўйилади.

23- моддада сувдан биргаликда ва танҳо фойдаланиш турлари белгилаб берилган, унга кўра:

Сувдан фойдаланиш турлари икки хил кўринишда бўлади:

-биргаликда;

-танҳо.

Биргаликда фойдаланиладиган сув объектлари жумласига танҳо фойдаланиш учун берилмаган сув объектлари киритилади.

Танҳо фойдаланиладиган сув объектларига маҳаллий ҳокимият органлари қарори асосида бирор корхона, ташкилот ва муассасага бутунлай ёки қисман берилган сув объектлари киради.

24-моддада сувдан бирламчи ва иккиламчи фойдаланиш турлари белгиланган бўлиб унга кўра:

Танҳо фойдаланмоқ учун сув объектлари бериб қўйилган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар – сувдан бирламчи фойдаланувчилар ҳисобланиб, улар қишлоқ ва сув хўжалиги ва табиатни муҳофаза қилиш органлари билан келишиб, бошқа корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва фуқароларга сувдан иккиламчи фойдаланиш учун бериш ҳуқуқига эга.

Сувдан иккиламчи фойдаланиш учун берилган рухсатномада сув объектини бериш мақсади ва ундан фойдаланишнинг асосий шартлари кўрсатилади.

Амалдаги ер ва сув қонунчилигига асосан **сув фонди ерларидан фойдаланувчилар бўлиб юридик ва жисмоний шахслар ҳисобланадилар.** Мулкчиликнинг

шаклидан қатъий назар корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, фермер, деҳқон хўжаликлари ҳамда Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари сув фонди ерларидан фойдаланувчилар бўладилар. Сув фонди ерлари доимий ва муддатли (вақтинча) фойдаланиш учун берилиши мумкин.

Сув фонди ерларидан доимий фойдаланиш ҳуқуқи ер участкасидан доимий фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан тасдиқланади. Сув фонди ерларидан умумий ва махсус фойдаланиш турларининг рўйхати сув хўжалиги, табиатни муҳофаза қилиш, санитария назорати, геология ва минерал ресурслар органлари томонидан белгилаб қўйилади.

Сув фонди ерларидан **доимий фойдаланиш ҳуқуқи** ер участкасидан доимий фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан тасдиқланади. Сув фонди ерларидан умумий ва махсус фойдаланиш турларининг рўйхати сув хўжалиги, табиатни муҳофаза қилиш, санитария назорати, геология ва минерал ресурслар органлари томонидан белгилаб қўйилади.

Сув фонди ерларидан **биргаликда ёки танҳо** фойдаланиш мумкин. **Биргаликда фойдаланиладиган** сув объектлари ва сув фонди ерларига танҳо фойдаланиш учун берилмаган сув объектлари ва сув фонди ерлари кириши мумкин. **Танҳо фойдаланиладиган** сув фонди ерлари ва сув объектларига маҳаллий ҳокимият органлари қарори асосида бирон корхона, ташкилот ва муассага бутунлай ёки қисман бериб қўйилган сув объектлари ва у билан боғлиқ ерлар киради.

Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисидаги қонуннинг 26-моддасига асосан; Сув объектлари танҳо фойдаланиш учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ёхуд тегишли ваколатга эга бўлган давлат органи томонидан қонунларда белгиланган тартибда батамом ёки қисман берилади. Сув объектлари танҳо фойдаланиш учун сувдан махсус фойдаланиш рухсатномаси албатта расмийлаштирилган ҳолда берилади.

Танҳо фойдаланмоқ учун сув объектлари ва уларга тегишли ерлар бериб қўйилган корхоналар, ташкилот ва муассасалар - сув фонди ерларидан бирламчи фойдаланувчилар бўлиб, улар сув хўжалиги ва табиатни муҳофаза қилиш органлари билан келишиб, бошқа корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва сувдан иккиламчи фойдаланиш учун рухсат беришга ҳақилидирлар.

Сувдан махсус фойдаланишга рухсат бериш ер усти манбалари бўйича Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг, ер ости сув манбалари бўйича эса Саноатда ва кончиликда ишларнинг беҳатар олиб борилишини назорат қилиш агентлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитасининг таклифларига биноан Ўзбекистон Республикаси Давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг органлари томонидан бериладиган рухсатномалар асосида амалга оширилади (27-модда).

Сув фонди ерлардан **иккиламчи фойдаланиш** учун берилган **рухсатнома**да сув объекти ва бошқа ерларни бериш мақсади ва у тоифа ерлардан фойдаланишнинг асосий шартлари кўрсатилган. Сув фонди ерларидан **бирламчи фойдаланувчи** сув фонди ерлари ва объектларидан иккиламчи фойдаланувчининг бутун сув фонди ерларидан фойдаланиш учун жавобгар бўладилар. Сув фонди ерларидан **иккиламчи фойдаланувчи**, башарти сув фонди ерлари ва объектини тегишли улушини сувдан бирламчи фойдаланувчи ўзлаштириб олган ёки ундан нотўғри фойдаланган тақдирда, унга нисбатан даъво кўзағатишга ва етказилган зарар қоплашини талаб қилишга ҳақлидир.